

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ

УДК 811.111'37

DOI 10.35433/philology.1(102).2024.111-119

АКТУАЛІЗАЦІЯ ХАРАКТЕРИСТИК ДІЙ ОСОБИ В ЗНАЧЕННІ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ СУПЕРНИЦТВА

I. I. Savchuk*

Стаття присвячена проблемі концептуально-семантичного аналізу одиниць різних лексико-граматичних класів на позначення суперництва: референтом об'єктивної дійсності, репрезентованої концептом СУПЕРНИЦТВО, є певна ситуація як сукупність взаємозалежних елементів. Аналіз семантичної структури номінативних одиниць сприяє встановленню закономірності глибокої взаємодії між структурою людської свідомості та мовними формами. Номінативний потенціал мовної картини світу реалізується лексичними одиницями, які є об'єктом концептуального аналізу для досягнення мети лінгвокогнітивних досліджень – реконструкції концептуального змісту. Лексичні дефініції слів різних лексико-граматичних класів, що позначають суперництво, містять родові й видові семи як лексичні одиниці, що реалізують відповідні термінали слотів і когнітивні ознаки.

Фрейми слугують для категоризації лексики, що називають компоненти референтної ситуації суперництва. Перед моделюванням прототипної інформаційної структури концепту суперництва в термінах фреймової семантики здійснюється семантико-когнітивний аналіз лексики, яка утворює первинний і вторинний синонімічні ряди та найкраще відображає досліджувану концептуальну категорію. Слот ДІЯ, який фіксує інформацію про поведінку безпосереднього учасника, представлений одиницями лексико-граматичних категорій, що репрезентують процес суперництва. Досліджувані слоти відображають знання про каузальний, способово-інструментальний та часово-просторовий компоненти фреймової моделі. Досліджувані слоти корелюють із групою когнітивних ознак, які репрезентують знання про характеристики дії. Наприклад, каузальні вузли активують дані про причини вступу в суперництво взаємодію та варіанти її припинення. Способово-інструментальні вузли зберігають інформацію про характер дії, тактику, стратегічні цілі, кількість і якість засобів дії, кількісні та якісні аспекти цілей і їх різноманітність. Часові та просторові вузли фрейму фіксують знання про характер місця та масштаби дії, тривалість суперництва та час його реалізації.

Ключові слова: концепт, поняття, номінативні одиниці, концептуальний аналіз, лексична семантика, когнітивна ознака, фрейм, слоти, родові й видові семи.

* кандидат філологічних наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка),
savinna357@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2713-4864

SEMANTIC CONTENT OF CONCEPT HELP CATEGORIZED AS PROPERTY IN CONTEMPORARY ENGLISH

Savchuk I. I.

The article raises the issue of conceptual-semantic analysis of units of different lexical-grammatical classes to indicate rivalry. The referent of objective reality represented by the RIVALRY concept is a certain situation as a set of its interdependent elements. The analysis of the semantic structure of nominative units contributes to the establishment of deep patterns of interaction between the structures of human consciousness and linguistic forms. Nominative possibilities of the linguistic picture of the world are implemented by lexical units that are subject to conceptual analysis to achieve the goal of linguistic-cognitive research - reconstruction of the content of the concept. Dictionary definitions of words of different lexical-grammatical classes to indicate rivalry contain generic and specific semes as lexical units that implement the corresponding cognitive characteristics and are called slot terminals. The frame acts as a classifier of lexical units in which the components of the reference situation of rivalry are actualized. The semantic-cognitive analysis of lexemes that form the primary and secondary synonymous series and most adequately reflect the studied conceptual category precedes the modeling of the prototypical informative structure of the concept of rivalry in terms of frame semantics. Slot ACTION, which captures information about the actions of direct participants, is represented by units of the lexical-grammatical category to indicate the rivalry process. The studied slots reflect knowledge about the causal, instrumental, location and time components of the frame model. The studied slots are correlated with a group of cognitive features that represent knowledge about the characteristics of actions. Thus, the causal set activates data on the reasons for entering into a rival interaction, options for ending it. The instrumental set accumulates information about the nature of the action, tactics, strategic goal; the quantity and quality of the means of action, about the quantitative and qualitative aspects of the goal, its varieties. The location and time of the frame captures knowledge about the type of the place and spheres of action, the duration of the rivalry and the time of its implementation.

Keywords: concept, concept, nominative units, conceptual analysis, lexical semantics, cognitive feature, frame, slots, generic and specific seven.

Постановка наукової проблеми.

Теоретичний простір лінгвокогнітивного дослідження найменувань суперництва окреслено питаннями концептології [3; 7], когнітивної семантики [8; 10], теорії номінації [1; 2] та лінгвістичної картини світу, в якій мовні знання про людину та її соціальну поведінку представлено когнітивним моделюванням [6; 9]. Аналіз семантичної структури номінативних одиниць сприяє встановленню закономірностей глибинної взаємодії між структурою людської свідомості та мовними формами. Номінативний потенціал мовної картини світу реалізується лексичними одиницями і є об'єктом концептуального аналізу для досягнення мети лінгвокогнітивного дослідження – реконструкції концептуального змісту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ситуації описуються шляхом надання назв її компонентам

[2; 9]. Стан речей у їхніх відношеннях і зв'язках у позамовному світі, позначений засобами мови, є референтною ситуацією [1 : 17]. Взаємозв'язок категорій референтності та концептуальності виявляється в тому, що концепти є ментальними образами певних предметних ситуацій [7].

Концепти реферуються через прототипи, що відповідають концептам - типові ознаки [9]. Першим етапом процесу номінації є формування уявлення про предмет як репрезентанта цілого класу в результаті процесу номінації. Поняття як ментальні складні категорії виходять за межі простих узагальнених образів і розкривають найсуттєвіші ознаки об'єкта в усьому їхньому взаємозв'язку. У поняттях вони кількісно оцінюються за ступенем важливості. На верхньому рівні фіксується відносно невелика група ознак, необхідних для розпізнавання

кожного елемента класу об'єкта, тоді як на нижніх рівнях розташовуються менш істотні додаткові ознаки, що дозволяють сформуванню загального образу об'єкта [8].

Мета дослідження полягає у виявленні характеристик дій особи у значенні лексичних одиниць сучасної англійської мови на позначення суперництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концептуально-семантичний аналіз одиниць різних лексико-граматичних класів на позначення суперництва дозволяє зробити висновок, що референтом об'єктивної дійсності, репрезентованої концептом СУПЕРНИЦТВО, є певна ситуація як сукупність взаємозалежних елементів. Таким чином, фреймова структура поняттєвих компонентів концепту СУПЕРНИЦТВО представлена номінативними одиницями, що репрезентують референтну ситуацію суперництва.

У результаті семантичного дослідження номінативних одиниць, що належать до різних частинних мов і позначають суперництво, з'ясовано їх інформаційне наповнення. Це дає змогу побудувати концептуальну організацію, або статичний фрейм прототипової ситуації суперництва на основі узагальненої інформації. Виокремлені блоки даних відповідають низці когнітивних ознак концепту. Це пояснюється тим, що завдяки аналізу словникових визначень структура фрейму розкривається як ряд слотів, що об'єктивують певні типові ознаки об'єкта.

Словникові визначення слів різних лексико-граматичних класів, які номінують суперництво, включають родові й видові семи як лексичні одиниці, які реалізують відповідні когнітивні ознаки називаються слотами. Фрейм слугує класифікатором лексичних одиниць, у яких актуалізуються компоненти референтної ситуації конфлікту. Оскільки усі виокремлені ознаки концепту СУПЕРНИЦТВО поділяються на характеристики особи і дій, розділяємо

слоти фрейму на дві відповідні групи, представлені конкретними одиницями номінації.

Моделювання прототипової інформаційної структури досліджуваного концепту за допомогою фреймової семантики передусім семантико-когнітивному аналізу лексем, які утворюють первинний і вторинний синонімічний ряд і відображають цю концептуальну категорію. Серед назв явища суперництва лексема *rivalry* та *competition* є основними представниками концепту СУПЕРНИЦТВО в сучасній англійській мові.

У значенні номінативних одиниць на позначення суперництва об'єктивані характеристики дій суперників. Слот **ДІЄ**, що фіксує інформацію про дії безпосередніх учасників, представлений одиницями лексико-граматичної категорії на позначення процесу суперництва. **Дії** опосередкованих учасників вербалізовані видовими семами, що відповідають лексиці, яка входить у модель дієслово + іменник і позначає такі види діяльності опосередкованих учасників: 1) допомога і підтримка: *give assistance or support, help, perform (most of) the labour and (protective) duties*; 2) сприяння поширенню й захисту ідей, теорії, іншої особи тощо: *defend, promote, (common / another's) aim, belief, doctrine, honour, idea, person, position, principle, rights, theory*; 3) співучасть: *experience something (along with others), participate, take (one) side, take part*.

Слот **ЩОСЬ: інструмент**, засіб дій (*resources*), активують номінативні одиниці на позначення: 1) внутрішніх ресурсів: *умінь, навичок – ability, agility, force, skills, speed, stamina, strength*; *рис характеру – courage, determination, vigour*; *зусиль – effort, energy, exertion*; 2) зовнішніх ресурсів: *тварин – dog, fox, horse*; *матеріальних об'єктів типу: засіб пересування наземний – bicycle, motorcycle, водний – ship, yacht, повітряний – aircraft, plane; дорога для пересування – (race) track*,

(rough) ground; зброя – *arms, artillery, bomb, gun, lance, sword, weapon*; частини тіла людини – *feet, spurs*. Засоби дій співвідносяться з бажаною метою.

Слот **ЩОСЬ: стратегічна мета** актуалізується одиницями на позначення дій і стану суперників, об'єднаними КО "стратегічна мета", а також видовими семами лексичних одиниць різних лексико-граматичних категорій. Вони несуть інформацію про такі різновиди стратегічної мети: 1) утримати раніше досягнуте – *to retain or seek to retain (e.g. title, position), to keep something, to keep unwillingness to let other people use something you own, to retain or seek to retain (e.g. title, position)*; 2) витримати, вистояти суперництво з будь-яким результатом – *to withstand the attack, effect, force*; 3) бути майже таким, як супротивник, наблизитись до нього у певних уміннях, властивостях – *to approach equality, to be almost equal, to possess qualities or aptitudes that approach*; 4) бути точно таким же, як суперник у чомусь – *to be as good or important as, , be equal, be equivalent, be (very) similar, be the same, copy (exactly), equal, look like, possess qualities or aptitudes that equal, reach the same standart, to repeat*; 5) перевершити опонента – представлена лексикою, включеною у моделі: а) дієслово: *to confound, defeat, dominate, exceed, excel, overcome, overtake, overthrow, overthrow, outdo, outstrip, surpass*; б) дієслово + прикметник у вищому ступені порівняння: *to be / become better / greater / higher, be more advanced / famous / important / powerful / successful* – випередити у певній властивості; *to do more faster / quickly* – випередити у часі; *to do further* – перевершити у відстані; *to do more (in amount, number)* – перевершити в обсязі виконаного, *to do (much) better* – випередити (значно) за якістю; в) дієслово + прикметник у найвищому ступені порівняння: *to be the most successful* – передбачає перевершення усіх суперників, а не лише випередження за рівнем успіху;

г) дієслово...+ ahead: *be far ahead, be far ahead, keep one jump ahead*; б) перемогти завдяки знешкодженню супротивника – *to make somebody fall on the ground, make someone no longer noticed, make someone go away, make someone seem less important, stop someone else from having it or having as much of it, offbalance, subdue, throw an opponent down, unbalance, unhorse*.

Лексичними одиницями на позначення певного обсягу (*a particular amount*) бажаної мети – від незначного (*single*) до надмірного (*more than is needed*) – представлений слот **СТІЛЬКИ: кількісний аспект мети**.

Слот **ТАКИЙ: характер мети** активується номінантами таких ознак мети: єдина, спільна для усіх суперників – *common, the same*; пов'язана з певною сферою діяльності – *political, religious, social*; бажана – *desired, what somebody wants*; важкодоступна – *difficult to find*; важлива для учасників – *important*.

Мета є антиципованим представником результату дій. Слот **ЩОСЬ: мета** (*aim, goal, objective, purpose*) представлений одиницями, які позначають різновиди того, за що змагаються суперники: 1) матеріальні блага: *money, object, possession, profit, thing, wealth*; 2) зовнішні ресурси: *environmental resource*; 3) задоволення, розваги: *amusement, diversion, pleasure*; 4) винагорода: *award, championship, reward, title*; 5) контроль, вплив, влада: *control, domination, importance, influence, mastery, power, preeminence, superiority, supremacy, weight*; 6) підтримка: *favour, (political) support*; 7) певні права: *freedom, (political) rights*; 8) положення у суспільстві: *fame* – популярність; *class, position, rank, status* – статус; *honour* – повага; *membership* – приналежність певній групі; 9) робота, посада: *business, corporation, job, office, work*; 10) почуття, особистісні стосунки: *attention, love, worship*; 11) зовнішній вигляд: *showiness, splendour*; 12) істина: *truth*; 13) певна локація: *land, place*; 14) темпоральний показник: *time*; 15) дещо бажане, чим володіє

один із суперників: *something desirable one of rivals is holding (e.g. ability, amount, attribute, courage, force, number, possession, quality, size, skill, strength, wealth)*.

Отже, суперники вступають у взаємодію заради досягнення широкого спектру виокремлених різновидів мети. Зважаючи на це, та на цілеспрямованість, яка впорядковує людські дії, концепт СУПЕРНИЦТВО слід вважати базовим мотивуючим, оскільки саме мотив (у ролі якого виступає ситуація суперництва) спонукає до дій і є їхньою рушійною силою.

Лексичні одиниці, які йменують характеристики сфери дій, представляють СЛОТ **ТАКИЙ:** **характеристика сфери** – одна й та сама, спільна (*same*), неофіційна / офіційна (*personal / impersonal*). Ця КО представлена не лише у денотативному значенні лексем, а й у їхньому функціонально-стильовому маркері (*formal / informal, literary, slang, technical*), оскільки власна ономазіологічна сфера стилістичного компоненту значення прирівнюється до певної ситуації [5 : 34].

Слот **ЩОСЬ: сфера** (*field, sphere*) репрезентується лексикою на позначення таких різновидів сфер життєдіяльності: особистісні стосунки – *personal relationships: friendship, (sexual) love*; ігри, спорт – *game, sport: basketball, boxing, driving, football, hunting, jumping, pulling rope, race, riding, rowing, running, swimming, tennis, volleyball, wrestling*; природа – *ecology, nature*; політика – *election (to council, parliament), politics*; соціальна сфера – *social sphere*; сфера послуг – *service*; бізнес, робота – *business, job, office, work*; мистецтво – *acting, dramatic sphere, music, performing*; військова справа, війна – *war*; релігія – *religion*; юридична, правова сфера – *law; judicial, legal process*; життя взагалі, будь-яка діяльність – *activity, (way of) life*. Таким чином, суперництво охоплює усі царини діяльності живих організмів (людей, тварин, рослин), що дає право зробити

висновок про поширеність концепту СУПЕРНИЦТВО.

Слот **СТІЛЬКИ:** **тривалість** суперництва представляють номінанти ситуації: довготривалої – *continuous, extended, long, longstanding, prolonged, protracted; (carried to) unpleasant length* (таке, що викликає неприємні відчуття від тривалості); короткотривалої – *brief, brisk, for a short time, over a short distance, short*.

Слот **ЩОСЬ:** **причина** актуалізований лексикою, яка позначає причини (*cause*) вступу живої істоти (людини, тварини, рослини) у суперництво: 1) обмеженість доступу до бажаної мети – *both want something but only one of them can have it, only one can possess something, resource in short supply*; 2) відчуття несправедливості, дискримінації, образи – *(because you) think something is wrong or unfair, unfair discrimination*; 3) державна політика сприяння протидіям – *belligerent foreign policy with extreme chauvinism or nationalism*; 4) зовнішні та внутрішні потреби – *external / internal demands*; 5) амбітність як риса характеру – *ambition*; 6) власницькі інстинкти, задрість, ревності – *envy, jealousy, possessive instincts*; реальна або уявна загроза втратити щось: *real or imagined threat*; 7) важливі для особи справи – *important (public) matters / дрібниці – details, petty unimportant petulant matters; without good cause*.

Генетичним каузальним зв'язком причина поєднана з результатом. Слот **ЩОСЬ: результат** (*end, result*) активується номінантами таких варіантів завершення суперницької взаємодії: перемога, представлена іменниками – *victory, winner*; поразка – *defeat, supression*; компроміс: *compromise*; нічия вербалізована прикметниками: *equal (points, score), (with the) same (number of points or games)*. Компроміс, на відміну від нічії, досягається шляхом взаємних поступок опонентів [4 : 290].

До терміналу **ТАКИЙ: характер результату** входять одиниці, які

позначають певні відтінки результату: 1) поступовий – *first prize / place*; 2) непередбачений – *unexpected*; 3) темпоральний – *before another person or group does, finish first (fastest)*; 4) кількісний: а) один переможець – *one (player or side wins), one (winner)*; б) за кількістю балів, голосів – *(win) get the most points*; в) за кількістю пройдених етапів – *(win) a specified / the same number of games / sets*; 5) кінцевий – *final (winner); (to defeat, subdue) competely / disastrously / decisively*; 6) неостаточний – *after equal points, (victory) that doesnt imply the finality or completeness*; 7) важкодоступний – *(to win) with difficulty and after hard struggle*.

Слот **ТАК** представлений двома підслотами **ТАК₁**: характер дій та **ТАК₂**: тактика. Перший підслот актуалізований прикметниками зі спільною класифікаційною КО „характеристика дії“, а також номінативними одиницями на позначення характеру дій, виокремленими на базі видових сем одиниць різних частин мов. Вони включені у такі моделі: 1) прийменник + іменник, вказуючи на напрямок дій – *in opposition, with effrontery, with resistance / in coordination*; вид засобу – *on horseback*; наполегливість – *with resolution, with boldness; by storm*; 2) прийменник + прикметник + іменник: стосовно швидкості – *at top speed, with great speed*; відстані між суперниками – *at close quarters, without direct contact / interference*; умов взаємодії – *according to agreed rules*; цілеспрямованості – *with petulant intransigence, by gradual steps*; 3) прийменник + іменник + прийменник + прикметник + іменник: відносно етичних норм – *without regard to ethical behavior*; 4) прикметник + герундій + іменник / займенник – *by holding each other, by overcoming obstacles and opposition*; 5) прийменник in, with + прикметник + (іменник manner, way, steps) – прикметники позначають характер дій щодо їхньої: а) організованості: *carefully) controlled and monitored, close-range, complicated,*

confused, disorderly, frenzied, frequent, hasty, (quickly) localized, (quickly) organized, sporadic, sudden, surprise, unceremonious, unexpected, unprincipled; б) важливості й масштабу: *full-scale, general, incidental, large, main, minor, preliminary*; в) емоцій, відчуттів: *aggressive, angry, annoying, bitter, brave, confident, cruel, exciting, fierce, hard, irritating, (not) serious, (not) violent, ruthless, threatening, troublesome, (un)pleasant, friendly, wearisome*; г) інтенсивності, наполегливості: *active, alert, assured, brisk, fast, firm, heated, impetuous, intense, mild, persistent, quick, strenuous*; д) мети: *defensive, gainful, practice, retaliatory*; е) відкритості: *direct, earnest, face-to-face, flat, honest / dishonest, open, overt*; є) галасливості: *noisy, rough-and-tumble*; ж) засобу дій: *armed, hand-to-hand*; з) результату дій: *destructive, harmful, pillaging, uncompromising*; б) прислівник – прислівники позначають характер дій з погляду їхньої успішності: *effectively, successfully*; усвідомленості: *consciously / unconsciously*; самостійності: *independently*; наполегливості: *authoritatively, eagerly, firmly, strongly, roughly*; раптовості: *sharply*.

Поетапність дій позначається іменниками *part (part of a larger competition, the final part, tournament, war), series (of games or contests that make up a single unit)*.

Підслот **ТАК: тактика** (*methods, technique*) суперників має лексичне наповнення, включене у такі моделі: 1) прийменник + герундій +... іменник: тактика прояву неповаги, ігнорування опонента – *by showing no respect*; вербування персоналу конкурента – *by recruiting, personnel*; психологічна атака – *by placing an antagonist at a psychological disadvantage*; 2) дієслово + іменник: тактика навмисного створення перешкод супернику або уповільнення його руху до мети – *to cause delay or interference (with progress), to interfere, to interpose, to place obstacles (in the way intentionally), to slow the progress off*; заманювання

суперника у пастку, безвихідне, скрутне становище – *to entangle, entrap*; заплутування, збивання з пантелику – *to confuse*; використання у корисних цілях слабких сторін суперника – *to use (another person's) weakness*; 3) дієслово + (прийменник) + прикметник + іменник: тактика підбору слабкіших суперників – *to lure less skillful players*; дратування опонента – *to annoy with persistent or urgent approaches*; руйнування позитивної думки оточуючих про суперника – *to write or say bad / false / less pure or good / true / / unpleasant / lacking integrity things (about someone); to make a bad impression / to damage good other people's opinion (of somebody)*; пошук прихильності опонента – *to ingratiate (oneself)*; 4) прийменник + іменник: *by cheat, by deception, by fraud* – тактика обману; 5) іменник: *attack and defence* – тактика нападання й захисту; (*a combined*) *appeal to reason or / and to emotions* – впливу на розум і емоції опонента; *tricks of oratory* – ораторські прийоми; *protests, accusations* – протесту й звинувачень; 6) дієслово + іменник + дієслово + іменник: *to get people to buy goods or services (that someone / something makes or sells, in preference to the other firms' goods)* – тактика впливу на опосередкованих учасників. Отже, загалом набір тактичних прийомів та характеристик дій варіюється від відкритих, відвертих до прихованих, нечесних.

Слот **ТАКИЙ: характер засобу** вербалізований лексемами, які позначають характер засобу з огляду на: 1) джерело, походження – *mental, moral, physical, psychological, verbal*; 2) застосування окремо або у комплексі – *in (close) coordination*; 3) інтенсивність прояву – *determined (effort); extreme (force); full, great, violent (strength)*; 4) якісні властивості інструменту – *long thin (sword), rough (ground)*; 5) випадковості / повторюваності їхнього застосування – *tentative, experimental, persistent / initial*.

Слот **СТІЛКИ: кількість засобу** представлений одиницями, які

позначають велику кількість (*a lot, large number, serious*), незначну (*small groups, single*).

Слот **ТАКИЙ: характер місця дій** містить одиниці на позначення таких характеристик розташування місця взаємодії, як периферія / центр: *the very heart of military conflict*. **ЩОСЬ: місце (place)** включає в себе номінанти певного просторового обмеження дій суперників: *public place, ring*.

Слот **ЗАРАЗ** активується лексикою, яка йменує час проведення суперництва: одночасно, стосовно серії ігор, змагань, які утворюють одну єдність – *at one time*; після змагань з результатом “нічия” – *after equal points*; після спеціально відведеного для суперницької взаємодії часу – *after the end of the regular season*; після суперництва, у якому одна з сторін виграла – *after a competition that one won last time*.

Досліджені слоти співвідносяться з групою КО, які представляють знання про характеристики дій. Так, причино-наслідковий вузол активує дані про причини вступу живої істоти у суперницьку взаємодію, відтінки варіантів її закінчення – перемогу, поразку, компроміс, нічию. Способово-інструментальний вузол акумулює інформацію про характер дії, тактику, стратегічну мету; кількість і якість засобу дії (внутрішніх і зовнішніх ресурсів, опосередкованих учасників і їхніх дій); про кількісний і якісний аспекти мети, її різновиди. Часово-просторовий вузол фрейму фіксує знання про характер місця й сфери дії, тривалість суперництва та час його реалізації.

Висновки й перспективи дослідження.

Установленню глибинних закономірностей взаємодії структур людської свідомості з мовними формами сприяє аналіз семантичної структури номінативних одиниць. Номінативні можливості мовної картини світу реалізують лексичні одиниці, які підлягають концептуальному аналізу для досягнення мети лінгвокогнітивного дослідження – реконструкції змісту

концепту. Концептуально-семантичний аналіз одиниць різних лексико-граматичних класів на позначення суперництва дає можливість зробити висновок, що референтом об'єктивної дійсності, представленим концептом СУПЕРНИЦТВО, є певна ситуація як набір її взаємозалежних елементів. Словникові дефініції слів різних лексико-граматичних класів на позначення суперництва містять родові й видові семи як лексичні одиниці, що реалізують відповідні КО і називають термінали слотів. Фрейм виступає у ролі класифікатора лексичних одиниць, у яких

актуалізуються компоненти референтної ситуації суперництва. Слот ДІЄ, що фіксує інформацію про дії безпосередніх учасників, представлений одиницями лексико-граматичної категорії на позначення процесу суперництва. Досліджені слоти відображають знання про причино-наслідковий, способово-інструментальний і часово-просторовий компоненти фреймової моделі. Перспективу дослідження становить вивчення лінгвокультурних чинників комунікативної ситуації суперництва між носіями сучасної англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гамзюк М. В. Емотивний компонент значення у процесі створення фразеологічних одиниць: на матеріалі німецької мови. Київ: Вид. центр КДЛУ, 2000. 256 с.
2. Мойсієнко А. Динамічний аспект номінації. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2004. 100 с.
3. Приходько А. М. Концепт як об'єкт зіставного мовознавства. *Мова. Людина. Світ*. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2006. С. 212–220.
4. Філософський енциклопедичний словник [ред. В. І. Шинкарук]. К.: Абрис, 2002. 742 с.
5. Школярєнко В. І. Динаміка розвитку фразеологічної системи німецької мови XIX–XX століття. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2003. 324 с.
6. Fauconnier G. *The Way We Think. Conceptual blending and the mind's hidden complexities*. N.Y.: Basic Books, 2002. 440 p.
7. Lakoff G. *The Contemporary Theory of Metaphor. Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. P. 202–251.
8. Langacker R. W. *Grammar and Conceptualization*. Berlin: Mouton de Gruyter, 1999. 427 p.
9. Rosch E. Natural Categories. *Cognitive psychology*. 1973. Vol. 3. № 4. P. 326–350.
10. Taylor J. R. Introduction: New Directions in Cognitive, Lexical, Semantic Research. *Cognitive Linguistic Research. Metaphor and Metonymy in Comparison and Contrast*. N.Y.: Mouton de Gruyter, 2002. Vol. 23. P. 1–29.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Hamziuk, M. V. (2000). Emotyvnyi komponent znachennia u protsesi stvorennia frazeolohichnykh odynyts: na materiali nimetskoi movy [The Emotional Component Of Meaning In The Process Of Creating Phraseological Units: On The Material Of The German Language]. K.: Vyd. tsentr KDLU. 256 p. [in Ukrainian].
2. Moisiienko, A. (2004). Dynamichniy aspekt nominatsii [The Dynamic Aspect Of The Nomination]. K.: VPTs "Kyivskiyi universytet". 100 p. [in Ukrainian].
3. Prykhodko, A. M. (2006). Kontsept yak ob'iekt zistavnoho movoznavstva [The Concept As An Object Of Comparative Linguistics]. *Mova. Liudyna. Svit*. K.: Vyd. tsentr KNLU. Pp. 212–220. [in Ukrainian].
4. Filosofskiyi entsyklopedychnyi slovnyk [ped. V.I. Shynkaruk]. (2002). K.: Abrys. 742 p. [in Ukrainian].
5. Shkoliarenko, V. I. (2003). Dynamika rozvytku frazeolohichnoi systemy nimetskoi movy XIX–XX stolittia [The Dynamics Of The Development Of The Phraseological

- System Of The German Language Of The XIX-XX Centuries]. Sumy: SumDPU im. A. S. Makarenka. 324 p. [in Ukrainian].
6. Fauconnier, G. (2002). *The Way We Think. Conceptual blending and the mind's hidden complexities*. N.Y.: Basic Books. 440 p. [in English].
  7. Lakoff, G. (1993). *The Contemporary Theory of Metaphor. Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press. P. 202–251 [in English].
  8. Langacker, R. W. (1999). *Grammar and Conceptualization*. Berlin: Mouton de Gruyter. 427 p. [in English].
  9. Rosch, E. (1973). Natural Categories. *Cognitive psychology*. Vol. 3. № 4. P. 326–350 [in English].
  10. Taylor, J. R. (2002). Introduction: New Directions in Cognitive, Lexical, Semantic Research. *Cognitive Linguistic Research. Metaphor and Metonymy in Comparison and Contrast*. N.Y.: Mouton de Gruyter. Vol. 23. P. 1–29 [in English].

Стаття надійшла до редколегії: 05.03.2024

Схвалено до друку: 26.04.2024